Monitor Agenda Dordrecht 2030

Tweemeting

Mei 2024

Auteurs: drs. Jan Schalk, drs. ing. Ruud Ervers

Onderzoekcentrum Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid

Inhoudsopgave

Ondernemer-schap

Menselijk kapitaal

Observaties

Kennis infrastructuur

Fysieke infrastructuur

Leefklimaat

Terug naar inhoudsopgave

Over ons

Inleiding

Stedelijke economie

De gemeente Dordrecht investeert middelen uit de opbrengst van de Eneco-aandelen in de toekomst van de stad: de Agenda 2030. Dit is een breed programma, gestart in 2021, dat zich richt op groei van bevolking, groei van werkgelegenheid, groei van economie en behoud van publieke voorzieningen.

Deze doelen zijn vertaald in factoren waar Dordrecht prioriteit aan geeft om de doelen te bereiken. Het programma investeert in ondernemerschap, menselijk kapitaal, kennisinfrastructuur, fysieke infrastructuur en het leefklimaat, factoren die samen de stedelijke economie doen draaien.

Via de programma's Spoorzone, Dordwijkzone, Binnenstad, Dordts leerprogramma, Glansrijke toekomst Dordtse jongeren, Ruimte voor banen en Duurzame stad wordt aan de Agenda 2030 gewerkt.

In de afgelopen jaren is onder meer via programma de ondernemende stad en bouwende stad gewerkt aan extra banen en woningen. Er is een belangrijke banengroei bereikt en een duidelijke start gemaakt met de nieuwbouw van woningen.

Deze monitor is een **tweemeting** en toont de ontwikkelingen op deze factoren, met name:

- werkloosheid
- aandeel ho in beroepsbevolking
- onderwijskwaliteit
- bereikbaarheid
- luchtvervuiling en (geluids)overlast
- woningaanbod (betaalbaarheid, kwaliteit en percentage koopwoningen)

Factoren die de stedelijke economie laten draaien

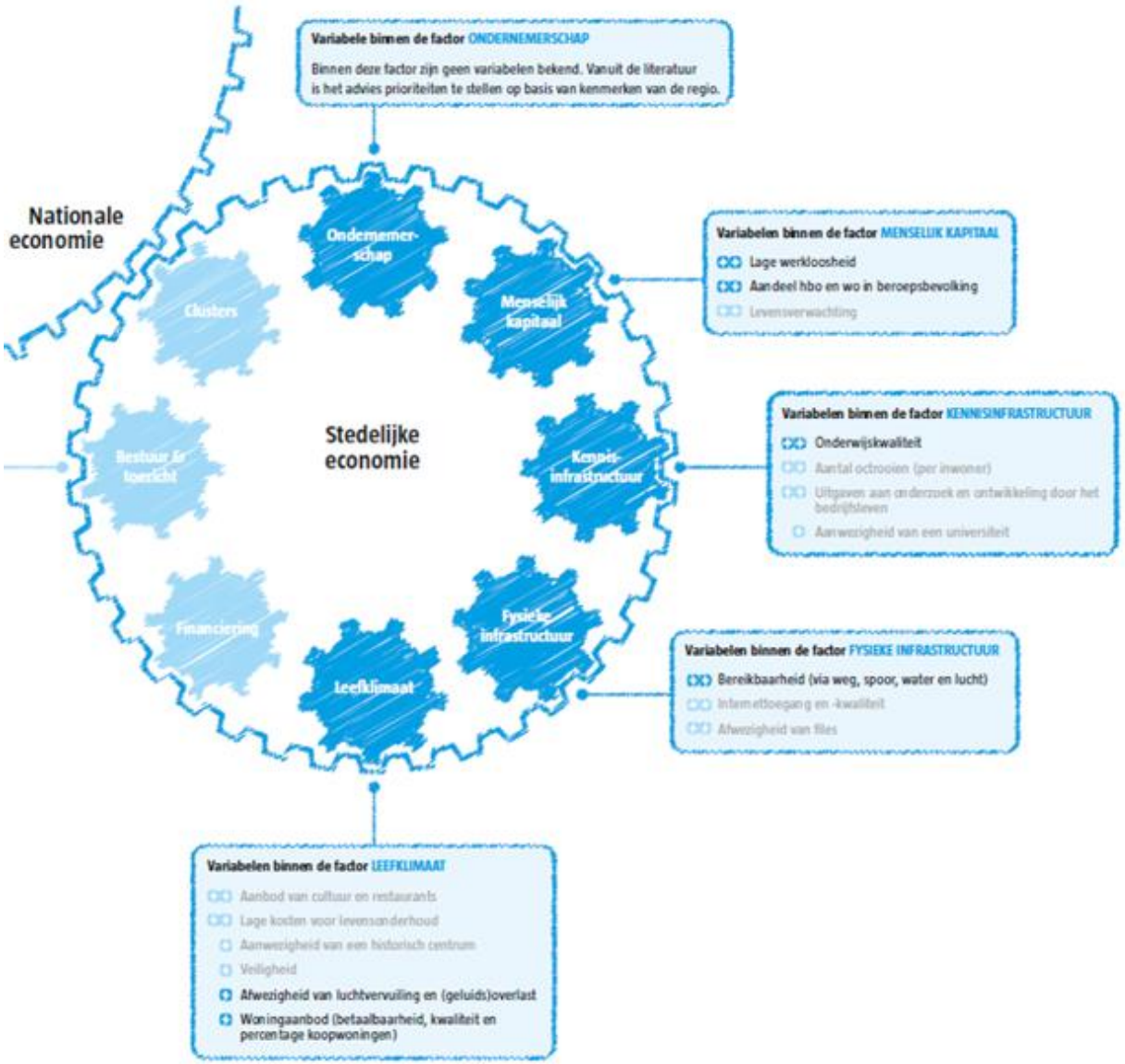

Observaties

Observaties

Monitor Agenda 2030 Tweemeting

Met de Agenda 2030, gestart in 2021, wordt geïnvesteerd in het sociaal-economisch en leefklimaat en de toekomst van Dordrecht. In vergelijking met andere grote gemeenten staat Dordrecht bovengemiddeld in de woonaantrekkelijkheidsindex, maar benedengemiddeld in de sociaal-economische index.

Eind 2023 is de arbeidsmarkt in de Drechtsteden zeer krap (zelfs nog wat krapper dan Nederland gemiddeld) Er is in verhouding tot het aanbod veel vraag naar personeel op de arbeidsmarkt. Dat is gunstig voor werkzoekenden.

Er stonden eind 2023 6800 vacatures open. Het aantal vacatures in de Drechtsteden is vooral groot in de technische beroepen, gevolgd door bedrijfseconomische en administratieve beroepen, transport en logistiek en commerciële beroepen. Voor nagenoeg elke beroepsgroep is sprake van een grote toename sinds 2020. Het aantal banen is een hoofddoelstelling van de Agenda 2030.

In 2023 telde Dordrecht bijna 2.150 start ups (gestarte vestigingen inclusief zelfstandigen). Mede door de vestiging van nieuwe bedrijven nam het aantal Dordtenaren met een baan in de gemeente met 1500 toe naar 25.800 eind 2022.

De afgelopen jaren is de werkloosheid afgenomen. Ten opzichte van 2018 is het aandeel werklozen met ongeveer 30% kleiner geworden. In 2023 was het werkloosheidspercentage in Dordrecht 3,7%. Dat ligt nu bijna op het gemiddelde van Nederland (3,6%). Ook het aandeel huishoudens met een inkomen lager dan 110% van het sociaal minimum, is kleiner geworden. In Dordrecht bedraagt dat aandeel 11,4%. Voor Nederland is dat 9,6% (2022). Het aandeel hoger opgeleiden onder de werkzame beroepsbevolking in Dordrecht is 35%. Landelijk is dat 41%.

De bouwproductie was in 2023 hoger dan in 2022. Het aantal nieuwbouwwoningen was in 2023 met 693 relatief hoog, waaronder 333 betaalbare huurwoningen. In de afgelopen zes jaar werden 3.617 woningen toegevoegd en 1.400 woningen onttrokken. Het aantal woningen nam toe met 2.217 (370 per jaar). Voornamelijk het aantal koopwoningen is toegenomen als gevolg van nieuwbouw en verkopen.

De snelwegen en N3 zorgen voor plaatselijk een mindere luchtkwaliteit, hoewel deze langzaamaan verbetert. In Dordrecht is verder relatief veel groen per inwoner door de ligging aan de Biesbosch.

In Dordrecht is de ervaren gezondheid iets minder dan gemiddeld in Nederland. Opvallend is zowel in Nederland als in Dordrecht de daling in 2022 in vergelijking met 2020. Dat wordt verklaard door de Coronamaatregelen en -periode die voor mensen een grote impact op het welbevinden hebben gehad.

Woonaantrekkelijkheid

Dordrecht is een bovengemiddelde aantrekkelijke stad om te wonen. Van de 50 grootste gemeenten staat Dordrecht op plek 17 op de ranglijst van aantrekkelijke gemeenten. Dat blijkt uit de jaarlijkse Atlas voor Gemeenten. De woonaantrekkelijkheid is gemeten aan de hand van een index waarin achttien indicatoren zijn opgenomen die zijn gecombineerd in zeven 'dimensies'. De indicatoren hebben in de index elk een eigen gewicht meegekregen. De woonaantrekkelijkheidsindex bestaat, in volgorde van gewicht, uit:

- de bereikbaarheid van banen vanuit de gemeente,
- het voorzieningenniveau (podiumkunsten, culinair aanbod, horeca, nachtcultuur en niet-dagelijkse winkels),
- veiligheid (het aantal vernielingen, geweldsmisdrijven en overlastmeldingen en de subjectieve ervaren (on)veiligheid),
- het historische karakter van de stad (het aantal rijksmonumenten en het aandeel vooroorlogse woningen),
- de woonomgeving (het aandeel woningen met een bouwjaar vanaf 2000, het aandeel koopwoningen in de woningvoorraad en de (geringe) mate van functiemenging in woonwijken),
- groen en blauw (bereikbare natuur in de omgeving, het aandeel Natura 2000-gebied in de bereikbare natuur en het aandeel groen en blauw in de wijk) en de
- bereikbaarheid van en variatie in universitaire opleidingen.

In vergelijking met 2022 is de definitie van woonaantrekkelijkheid aangepast. Cijfers uit 2022 zijn daardoor niet vergelijkbaar. De verschillen met de meeste consequenties voor de uitkomst:

Het schaalniveau is aangepast: vanaf 2023 bepaald op vierpositie postcode, voorheen voor de gehele gemeente.

Cultureel aanbod en culinair aanbod zijn onderdeel geworden van dimensie Voorzieningen die nu bestaat uit podiumkunsten, culinair aanbod, horeca, nachtcultuur en niet-dagelijkse winkels. Met name bij de drie laatste nieuw toegevoegde indicatoren is de positie van Dordrecht relatief laag.

Aanwezigheid universiteit: Hier bekleedde Dordrecht voorheen een 12e positie (vanwege ligging nabij Erasmus en Delft). De dimensie Onderwijs komt nu op 37e positie uit: meegenomen is de bereikbaarheid en variatie in universitaire opleidingen. Deze dimensie is eenzijdig gericht op universitair onderwijs.

Woonaantrekkelijkheid (Atlas voor de Nederlandse gemeenten)

Woonaantrekkelijkheidsindex, 2018 - 2024

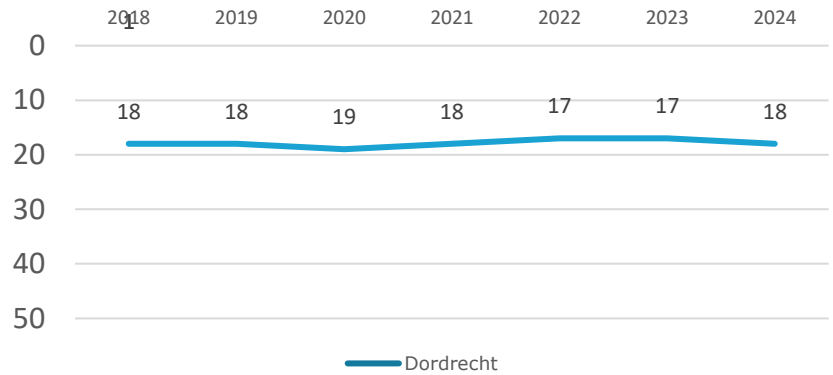

18

Bron: Atlas voor gemeenten

Woonaantrekkelijkheidsindex, 2023

Dordrecht: plek op ranglijst 50 grootste gemeenten

Bereikbaarheid banen	20
Voorzieningen	26
Veiligheid	27
Historie	23
Woonomgeving	23
Natuur	14
Onderwijs	37
totaal	**17**

Sociaal- economische index (Atlas voor de Nederlandse gemeenten)

Sociaal-economische index

De sociaal-economische index bestaat uit het aandeel personen in de bijstand, het werkloosheidspercentage, het aandeel arbeidsongeschikten, het percentage huishoudens met een inkomen lager dan 105% van het sociaal minimum, het aandeel personen met een lage opleiding, de netto participatiegraad van vrouwen, de werkgelegenheid (het aantal banen in de gemeente als percentage van de beroepsbevolking) en het percentage banen in de financiële en zakelijke dienstverlening.

De sociaal-economische positie van Dordrecht is beneden-gemiddeld in vergelijking met andere grote gemeenten. In de Atlas voor gemeenten is Dordrecht terug te vinden op de 42ste plek (van de 50 grote gemeenten). Wat betreft inwonertal is Dordrecht de 25ste gemeente van Nederland.

In vergelijking met andere grote gemeenten scoort Dordrecht relatief gunstig wat betreft het werkloosheidspercentage, het aantal banen als percentage van de beroepsbevolking en het aandeel arbeidsongeschikten.

Aandachtspunten voor de sociaal-economische positie zijn het aandeel personen in de bijstand, het aandeel met een lage opleiding, de netto participatiegraad van vrouwen en het aandeel banen in financiële en zakelijke diensten.

Ontwikkeling aantal werkzame personen

Het aantal werkzame personen in Dordrecht is sinds 2018 met meer dan 7.000 (12,5%) toegenomen van 56.164 in 2018 tot 63.468 in 2023 (zie ook dashboard van de Agenda Dordrecht 2030 in de begroting 2024).

Sociaal-economische index, 2018 - 2023

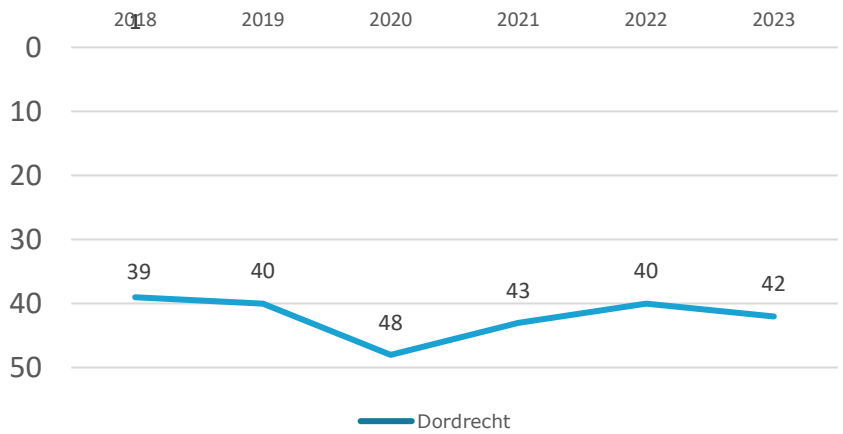

Bron: Atlas voor gemeenten

42

Sociaal-economische index, 2023

Dordrecht: plek op ranglijst 50 grootste gemeenten

aandeel personen in bijstand	39
werkloosheidspercentage	27
aandeel arbeidsongeschikten	34
aandeel huishoudens met inkomen tot 105% van sociaal minimum	36
aandeel personen met lage opleiding	39
netto participatiegraad vrouwen	40
aantal banen als % beroepsbevolking	24
% banen in financiële en zakelijke diensten	42
totaal	**42**

Ondernemerschap

Ondernemerschap

Dordrecht zet in op een stimulerend ondernemersklimaat als één van de dragers van een sociaal-economisch sterke stad. Zo wordt gewerkt aan een sterk vestigingsklimaat door ruimte te bieden aan bedrijven en start-ups met veelbelovende ideeën. Dordrecht wil zorgen voor dienstverlening die hoort bij een gemeente die in de top 5 MKB-vriendelijkste gemeenten staat.

Ondernemers over de gemeente

Dordrecht werd in 2020/2021 beter gewaardeerd door de ondernemers: van plaats 44 naar 35. Binnen de provincie Zuid-Holland steeg Dordrecht van plaats 23 naar plaats 9.

Ondernemers zien als sterk punt van de gemeente Dordrecht de bereikbaarheid en aanspreekbaarheid, zoals via Dordt Onderneemt, de betrouwbaarheid en deskundigheid en de relatief lage lasten (waar voor je geld) Als verbeterpunten worden genoemd de snelheid van dienstverlening, afstemming en overleg met ondernemers, klantgerichtheid, begrip voor ondernemers, het nemen van initiatieven en het parkeerbeleid.

MKB vriendelijke gemeente

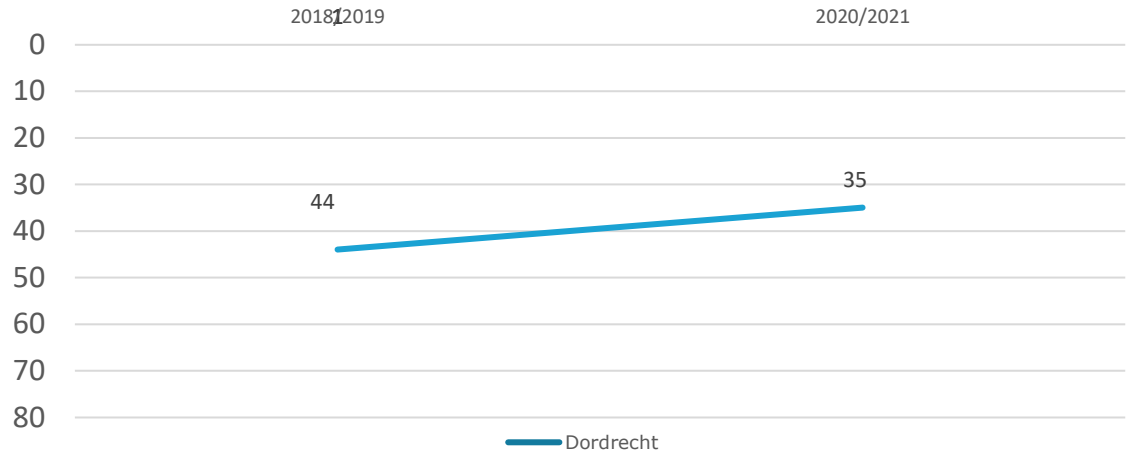

Bron: Lexnova, MKB-Nederland, Streefdoel is positie bij de top 5 (nu 35e) en Rapportage Gemeente Dordrecht, MKB-vriendelijkste gemeente 2020/2021

Ondernemersklimaat
Dit bestaat uit vier pijlers: de mate van tevredenheid van de ondernemer over de dienstverlening van de gemeente, het imago van de gemeente, de communicatie en het gevoerde beleid van de gemeente en tot slot de beleving van de gemeentelijke lasten. MKB-ondernemers in 2018 in 62 en in 2020 in 80 gemeenten waaronder Dordrecht zijn benaderd met een digitale vragenlijst. De waardering van de ondernemers levert een totaalscore op en een landelijke ranglijst. Het streefdoel van Dordrecht is om in de top vijf terecht te komen. In 2020/2021 hebben er 182 ondernemers aan de enquête meegewerkt. Daarna heeft nog geen nieuwe meting plaatsgevonden.

Ondernemerschap

Arbeidsmarktspanning

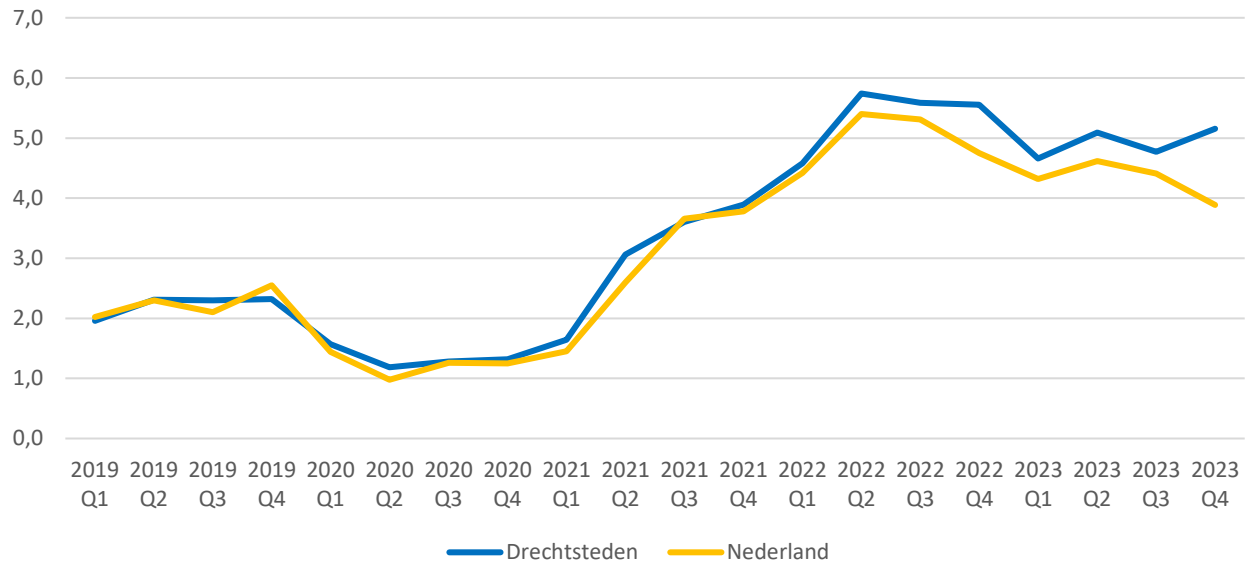

Bron: UWV

Krapte op de arbeidsmarkt
Er is in verhouding tot het aanbod veel vraag naar personeel op de arbeidsmarkt in de Drechtsteden. Eind 2023 is de arbeidsmarkt zeer krap. Dat wil zeggen dat er aanzienlijk meer vacatures zijn dan werkzoekenden.

De ontwikkeling van de krapte op de arbeidsmarkt in de Drechtsteden is de afgelopen jaren vergelijkbaar met die van Nederland. Alleen eind 2023 nam de krapte in de Drechtsteden toe terwijl deze landelijk daalde. Een krappe arbeidsmarkt is gunstig voor werkzoekenden, die nu sneller een baan naar keuze kunnen vinden. Voor werkgevers is het ongunstig.

Voor 2020 is in het figuur het tijdelijke effect van corona te zien. Vanaf het tweede kwartaal van 2021 namen de vraag naar arbeid en de krapte op de arbeidsmarkt weer toe.

Spanningsindicator
De spanningsindicator geeft de spanning weer tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Bij veel openstaande vacatures ten opzichte van het aantal kortdurend werklozen is de arbeidsmarkt zeer krap. Dat is gunstig voor werkzoekenden. Bij een indicator lager dan 0,25 is de arbeidsmarkt zeer ruim. In dat geval zijn er weinig openstaande vacatures en veel kortdurend werklozen.

UWV berekent de spanningsindicator door het geraamde aantal openstaande vacatures te delen door het aantal personen dat op hetzelfde moment korter dan 6 maanden WW ontvangt. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën:
- 0,06 tot 0,25: zeer ruim
- 0,25 tot 0,67: ruim
- 0,67 tot 1,50: gemiddeld (evenwicht)
- 1,50 tot 4,00: krap
- 4,00 tot en met 16,00: zeer krap

Ondernemerschap

Openstaande vacatures

In het laatste kwartaal van 2023 stonden in de Drechtsteden 6.800 vacatures open. Dat waren er 2.400 meer dan eind 2019. De ontwikkeling van het aantal openstaande vacatures is gelijk aan die van heel Nederland. Gedurende corona was er een dip, waarna het aantal openstaande vacatures fors toenam.

Het aantal vacatures in de Drechtsteden is vooral groot in de technische beroepen, gevolgd door bedrijfseconomische en administratieve beroepen, transport en logistiek en commerciële beroepen. Voor nagenoeg elke beroepsgroep is sprake van een (grote) toename sinds 2021. Dat geldt vooral voor pedagogische beroepen, bedrijfseconomische en administratieve beroepen en ICT-beroepen.

Banen

De sectoren met de meeste banen in de Drechtsteden zijn ict, financieel en zakelijk (bijna 25.500 banen in 2023), logistiek en groothandel (bijna 24.000) en zorg en welzijn (ruim 23.200). Ten opzichte van 2019 is het aantal banen in vrijwel iedere sector toegenomen. Voor leisure en detailhandel was echter vanwege corona een dip.

Vacatures per beroepsgroep in Drechtsteden, derde kwartaal

	2021	2022	2023
Technische beroepen	1.300	1.650	1.450
Bedrijfseconomische en adm. beroepen	800	1.250	1.250
Transport en logistiek beroepen	750	900	700
Commerciële beroepen	600	800	750
Zorg en welzijn beroepen	550	550	650
Dienstverlenende beroepen	400	400	400
Managers	300	400	350
ICT beroepen	250	200	350
Pedagogische beroepen	150	150	300
Openbaar bestuur, veiligheid en jur. beroepen	100	100	50
Agrarische beroepen	50	50	50
Creatieve en taalkundige beroepen	< 50	< 50	50

Openstaande vacatures

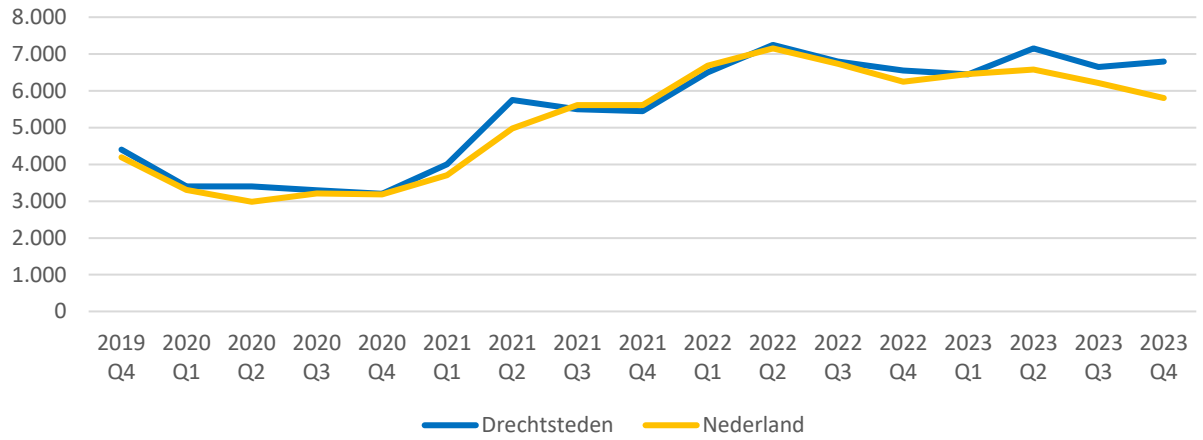

Bron: UWV (bewerking OCD; Nederlandse cijfers omgerekend naar schaal Drechtsteden)

Aantal banen per sector

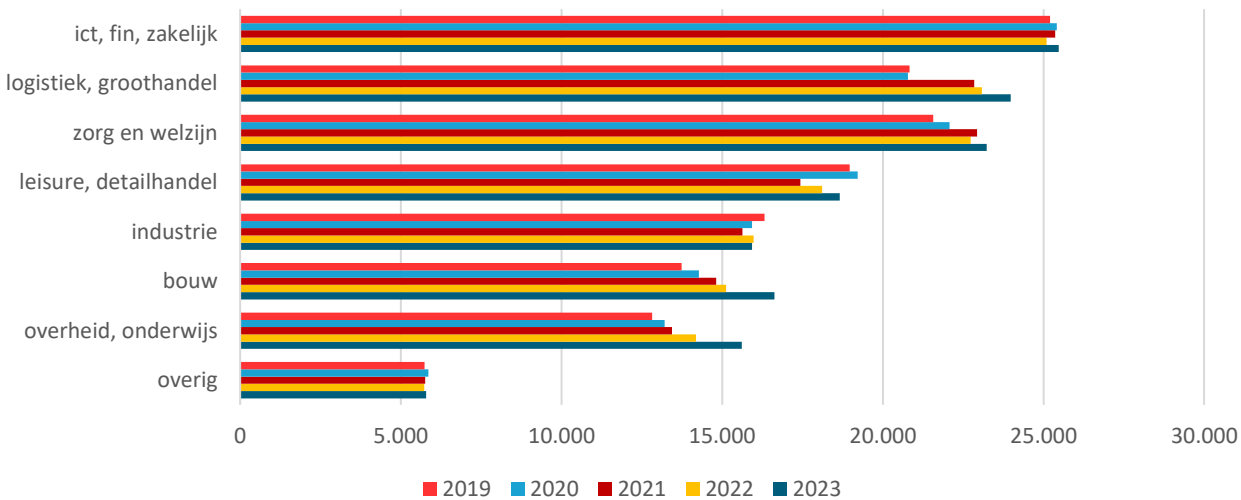

Bron: Bedrijven- en Instellingenregister MRDH/Drechtsteden

Start ups

Ontwikkeling van het aantal start ups

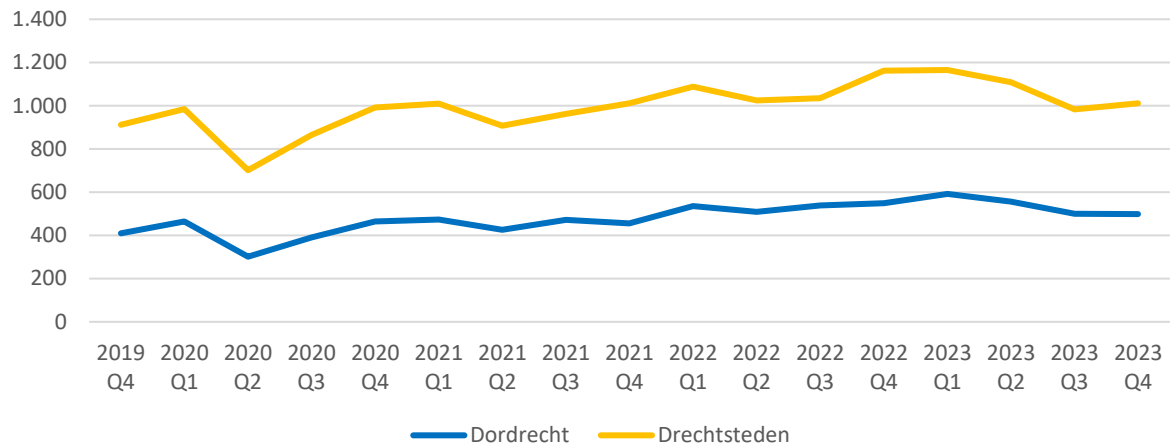

Bron: Handelsregister KvK

Start ups
In 2023 telde Dordrecht 2.146 start ups (alle sectoren en inclusief zelfstandigen). Per kwartaal bedroeg het aantal start ups ruim 500. Eind 2023 was het aantal start ups in Dordrecht ongeveer 20% groter dan eind 2019. In de gehele regio Drechtsteden was het aantal start ups zo'n 10% groter dan eind 2019. Het aantal start ups en de ontwikkeling ervan geven een indicatie van het ondernemersklimaat.

Ook ten opzichte van het aantal *bestaande* vestigingen is het aantal start ups toegenomen ten opzichte van 2020. Dat geldt voor zowel Dordrecht als de Drechtsteden.

Start ups per jaar en t.o.v. bestaande vestigingen

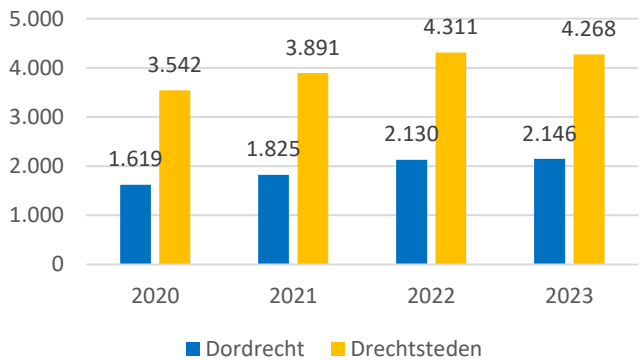

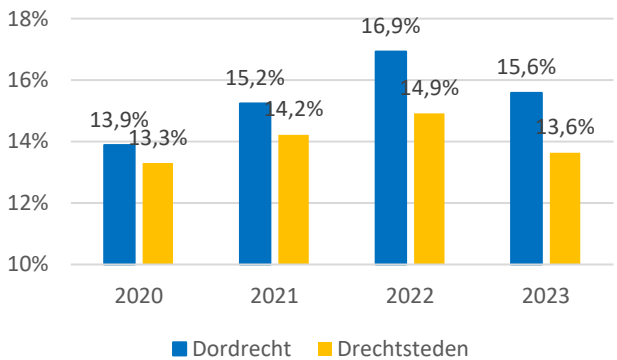

Bron: Handelsregister KvK

Het aantal banen is een hoofddoelstelling van de Agenda 2030. Het streven van het investeringsprogramma Ruimte voor banen is om binnen een termijn van 30 jaar circa 20 tot 25 hectare (met verouderd vastgoed) te transformeren naar bedrijvigheid met kwalitatief en duurzaam vastgoed. Dit gaat om de gebieden Merwedehavens, centrumgebied/Spoorzone en Dordtse Kil I/II/Amstelwijck-West. In 2023 zijn hiervoor verschillende activiteiten uitgevoerd.

Voor de Spoorzone zijn dit jaar verschillende gebiedsontwikkelingen in gang gezet (waaronder Maasterras, Centraal Station en Leerpark/Gezondheidspark) met een voorziene periode van 20 jaar. Een van de te behalen resultaten is het creëren van 2.400 arbeidsplaatsen.

Menselijk kapitaal

Menselijk kapitaal

Huishoudens met inkomen tot 110% van het sociaal minimum

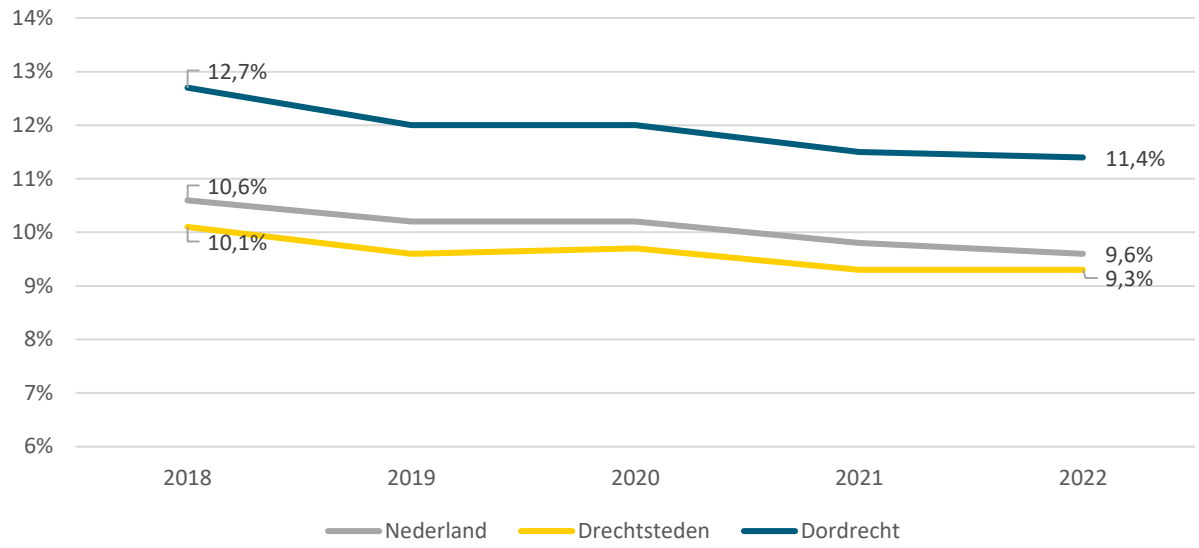

Bron: CBS

Inkomen

Het aandeel huishoudens in Dordrecht met een inkomen lager dan 110% van het sociaal minimum, is 11,4%. Dat is meer dan Nederland (9,6%) en dan de Drechtsteden (9,3%).

De afgelopen jaren is het aandeel huishoudens met een laag inkomen kleiner geworden. Voor zowel Dordrecht, de Drechtsteden als Nederland is sprake van een afname.

Het CBS baseert deze gegevens op integrale registraties van onder andere de Belastingdienst en het UWV. In december publiceert CBS cijfers over het jaar ervoor. Hierdoor is op dit moment 2022 het meest recente jaar, waarvoor gegevens beschikbaar zijn.

Werkloosheid

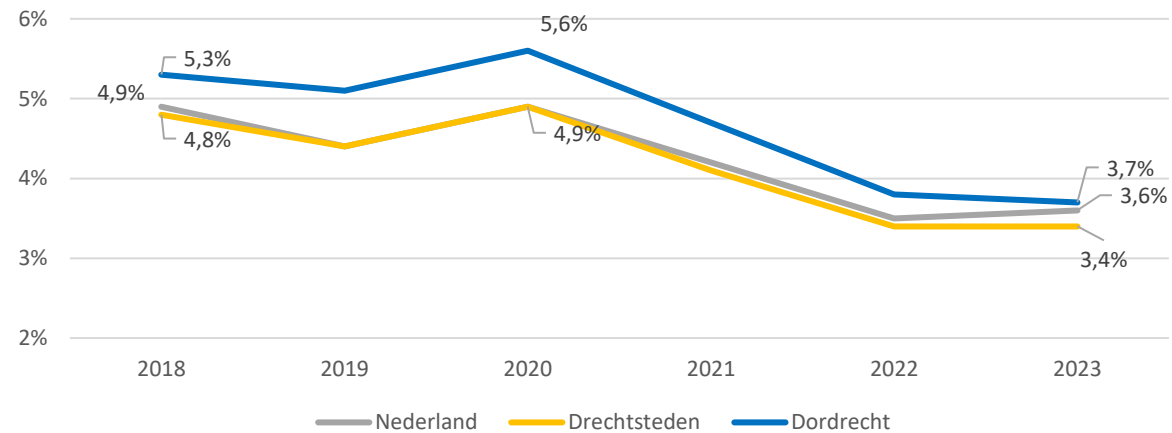

Bron: CBS

Werkloosheid

De afgelopen jaren is de werkloosheid afgenomen. Ten opzichte van 2018 is het aandeel werklozen met ongeveer een kwart kleiner geworden. Dat geldt voor zowel Dordrecht als voor de Drechtsteden en Nederland. In 2023 was het werkloosheidspercentage in Dordrecht 3,7%. Dat was een ractie meer dan dat van Nederland (3,6%) en de Drechtsteden (3,4%).

In 2020 was sprake van een kleine toename van de werkloosheid, zowel landelijk als in de regio's. Waarschijnlijk hangt dat samen met corona en is de werkloosheid toen niet harder toegenomen vanwege steunmaatregelen van de overheid.

Menselijk kapitaal

Opleidingsniveau werkzame beroepsbevolking

In 2023 had 35% van de werkzame beroepsbevolking van Dordrecht een hoog opleidingsniveau (hbo en wo). Dat was minder dan het landelijke aandeel (41%). In de afgelopen jaren nam het aandeel met een hoog opleidingsniveau landelijk toe. In Dordrecht bleef het aandeel redelijk stabiel. Deze gegevens betreffen niet de totale populatie van de werkzame beroepsbevolking. Het CBS stelt ze samen op basis van een enquête.

Studenten ROC Da Vinci College

In schooljaar 2023-24 waren ruim 7.100 studenten aan het Da Vinci College. De afgelopen jaren is dat aantal gedaald. Ten opzichte van 2019-20 is het aantal studenten 12% kleiner. DUO verwacht dat de daling doorzet tot zo'n 6.650 in 2035. Ook landelijk is er het afgelopen schooljaar een afname van het aantal mbo-studenten.

In iedere opleidingssector van het Da Vinci College is sinds 2019 sprake van een afname, behalve in Zorg, welzijn en sport. Daar nam het aantal mbo'ers toe met 2%. Dat is ook de sector met de meeste studenten (33%), gevolgd door Techniek en gebouwde omgeving (20%) en Creatieve industrie en ict (13%).

Mbo-studenten op locatie in Dordrecht

Van de ROC Da Vinci-studenten zaten in 2023-24 bijna 5.800 studenten op locaties in Dordrecht. Van Yuverta waren dat er 525.

in Dordrecht	2020	2021	2022	2022
Da Vinci College	n.b.	6.171	5.897	5.788
Yuverta	n.b.	601	580	525

Ho-studenten op locatie in Dordrecht

In schooljaar 2023-24 volgden 775 studenten hoger onderwijs in Dordrecht. Sinds 2019-20 is dat aantal met 68% toegenomen. De opleiding in Dordrecht met de meeste studenten is de bachelor Leraar Basisonderwijs met ruim 400 studenten. Het aantal studenten Sociaal werk in de zorg verdubbelde.
Daarnaast zijn de afgelopen jaren in Dordrecht diverse Associate degrees van start gegaan, waarvan Pedagogisch Educatief Professional de grootste met dit schooljaar ruim honderd studenten.

Werkzame beroepsbevolking met hoog opleidingsniveau *(bron CBS)*

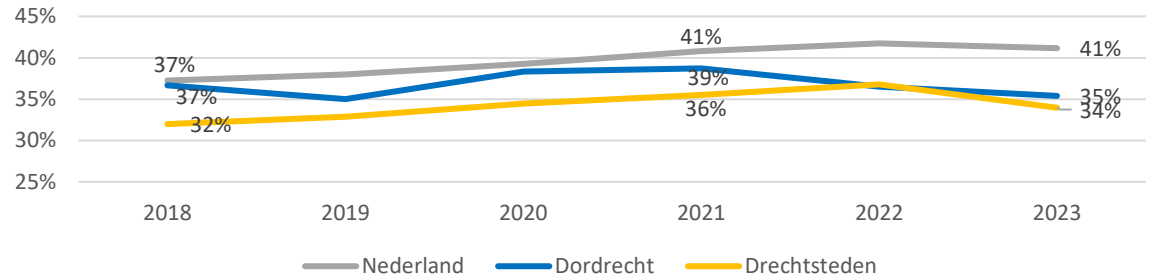

Studenten mbo ROC Da Vinci College *(bron DUO)*

	2019	2020	2021	2022	2023
Zorg, welzijn en sport	2.284	2.255	2.403	2.335	2.341
Techniek en gebouwde omgeving	1.542	1.541	1.451	1.475	1.412
Creatieve industrie en ICT	1.071	1.029	996	935	894
Handel	800	744	713	615	550
Zakelijke dienstverlening en veiligheid	781	748	663	608	550
Mobiliteit, transport, logistiek, maritiem	603	537	623	574	539
Entree en bovensectoraal	469	417	385	318	352
Voedsel, groen en gastvrijheid	434	430	384	312	380
Specialistisch vakmanschap	118	112	103	115	118
Totaal	8.102	7.813	7.721	7.287	7.136

Studenten hoger onderwijs op locatie in Dordrecht *(bron DUO)*

	2019	2020	2021	2022	2023
Ad Sociaal Werk in de Zorg	88	119	120	154	181
Ad Pedagogisch Educatief Professional	0	0	0	42	108
Ad Integraal Bouwmanagement	0	0	0	10	28
Ad Engineering	0	0	0	15	27
Ad Logistiek	0	0	0	0	16
Ad Logistiek Management	0	0	0	10	7
Bachelor opleiding tot Leraar Basisonderwijs	373	456	429	423	408
Totaal	461	575	549	654	775

Kennisinfrastructuur

Basisonderwijs

Gemiddelde scores CITO-eindtoets

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nederland	534,8	535,8	-	534,5	534,7	534,8
Dordrecht	534,4	535,2	-	533,2	534,0	532,8

Bron: DUO (bewerking OCD)

Centrale eindtoets basisonderwijs (CITO)

In 2023 was de gemiddelde cito-score in Nederland 534,8. Het gemiddelde van Dordrecht lag daar twee punten onder. In 2021 was het verschil eveneens ongeveer twee punten.

Ten opzichte van 2022 is de gemiddelde score in Dordrecht afgenomen met ruim één punt. Die van Nederland nam iets toe. In 2020 is geen toets afgenomen vanwege corona.

Uit onderzoeken blijkt dat kinderen van mensen met een laag opleidingsniveau minder kans hebben op een goede toekomst. Door het inzetten van onderwijstijdverlenging wordt geïnvesteerd in basisvaardigheden van het menselijk kapitaal (het verkleinen van leerachterstanden of zelfs opheffen ervan). Hierdoor ontstaat een hogere uitstroom, dat weer leidt tot een hogere opleiding.

Referentieniveau rekenen

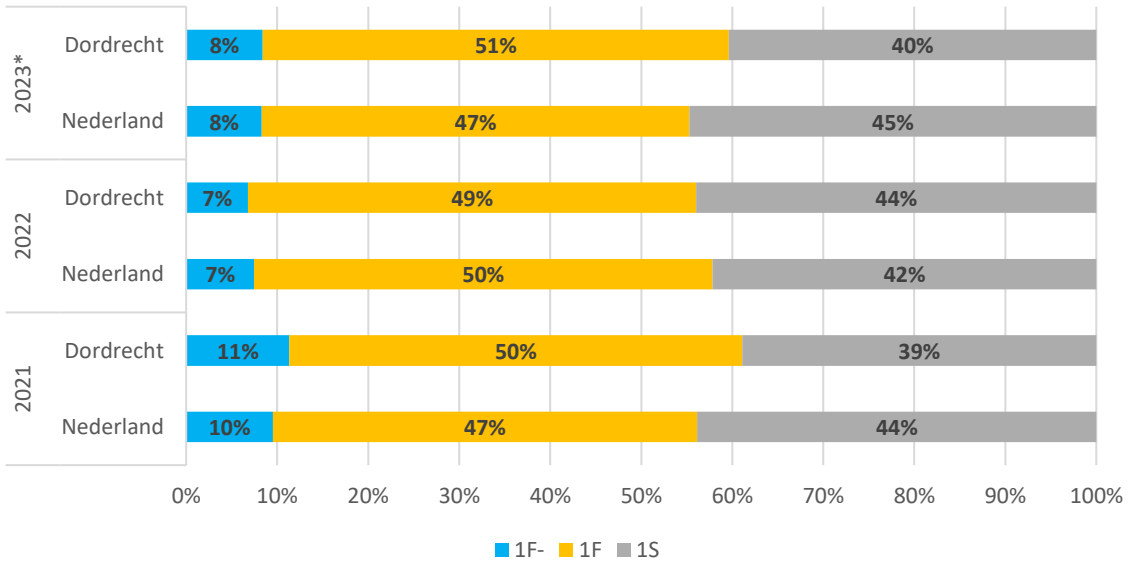

Bron: DUO

** Cijfers vanaf 2023 zijn bij benadering (op basis van een berekening, doordat DUO vanaf 2023 aantallen kleiner dan 5 onderdrukt)*

Rekenvaardigheid

In 2016 had in Dordrecht 17% van de basisschoolleerlingen niet het referentieniveau rekenen gehaald. In 2023 is dat gedaald naar circa 8%. Dat is evenveel als voor Nederland.

Ten opzichte van 2021 zijn de groepen onder het referentieniveau iets kleiner geworden. Dat geldt voor zowel Dordrecht als Nederland en niet alleen voor rekenen, maar ook voor taalvaardigheid (zie de volgende pagina). Het kan zijn dat vanwege corona(maatregelen), in 2021 sprake was van een grotere groep leerlingen, die onder het referentieniveau scoorden.

Referentiekader
Het referentiekader bestaat uit fundamentele niveaus en streefniveaus. Fundamenteel (F) is de basis die zoveel mogelijk leerlingen moeten beheersen. Streef (S) is voor leerlingen die meer aankunnen.

Basisonderwijs

Referentieniveau leesvaardigheid

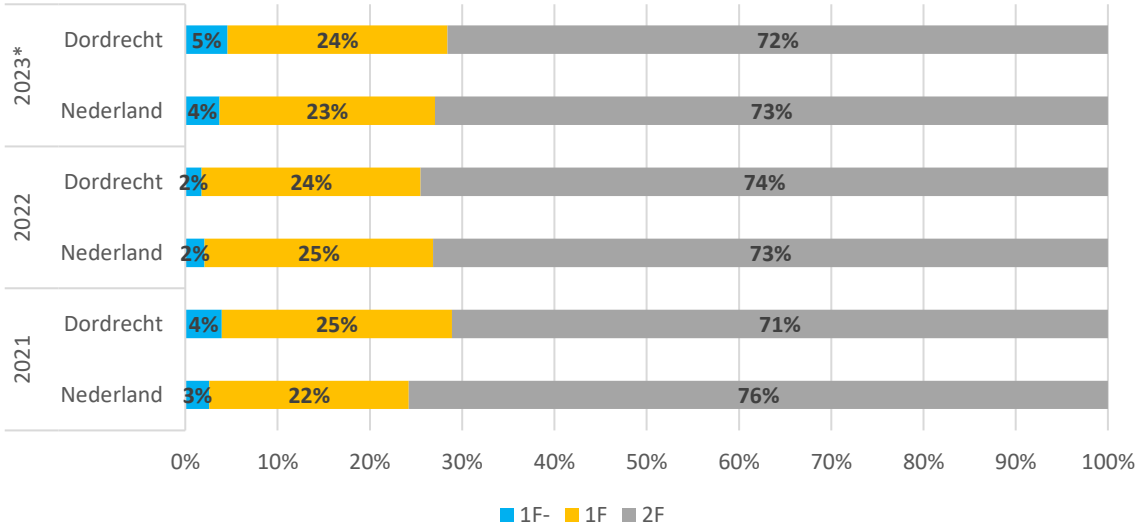

Referentieniveau taalvaardigheid

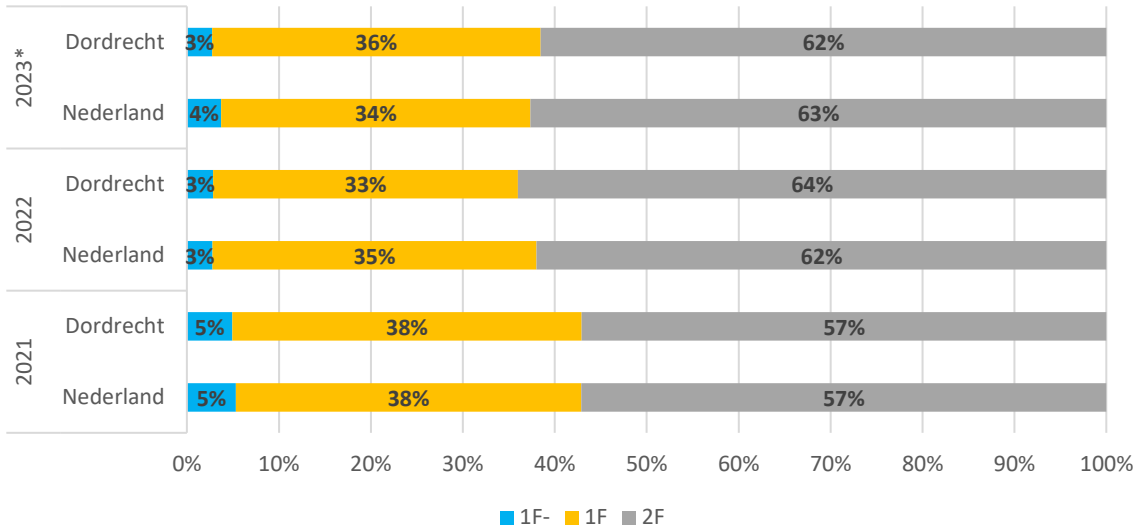

Bron: DUO

** Cijfers vanaf 2023 zijn bij benadering (op basis van een berekening, doordat DUO vanaf 2023 aantallen kleiner dan 5 onderdrukt)*

Lees- en taalvaardigheid

In 2023 had in Dordrecht circa 5% van de basisschoolleerlingen niet het referentieniveau leesvaardigheid gehaald (ongeveer net zoveel als in Nederland). In 2022 was dat minder, te weten 2%.

Taalvaardigheid laat een stabiel beeld zien. In zowel 2022 als 2023 had circa 3% in Dordrecht het referentieniveau niet gehaald. Beide jaren komen nagenoeg overeen met het landelijke beeld.

In 2021 was sprake van een “piek” voor taalvaardigheid. Zoals aangegeven kan dat te maken hebben met corona(maatregelen).

Fundamenteel (F) is de basis die zoveel mogelijk leerlingen moeten beheersen. 2F is het hoogste meetniveau.

Leerprogramma en bestrijding onderwijsachterstanden

Met het Dordtse leerprogramma wil Dordrecht achterstanden in het onderwijs aanpakken. Dit geldt voor scholen met de grootste risico's op ontwikkelachterstanden voor hun leerlingen. Dordrecht verstrekt subsidie voor activiteiten die kansenongelijkheid in het onderwijs bij 0-12 jarigen helpen doorbreken. Deze activiteiten vinden plaats buiten de normale schooltijden.

Voor scholen die gemiddeld scoren op onderwijs achterstanden geldt de subsidieregeling bestrijding onderwijsachterstanden.

Fysieke infrastructuur

Fysieke infrastructuur

Woon-werkpendel
Eind 2022 waren 58.800 werknemers met een baan in Dordrecht (werkzaam in de gemeente). Van hen woonden 25.800 in Dordrecht. 33.000 werknemers woonden buiten Dordrecht. Zo pendelden 3.700 werknemers vanuit Zwijndrecht, 3.200 vanuit Rotterdam en 2.800 vanuit Papendrecht om in Dordrecht te komen werken.

32.000 Dordtenaren waren als werknemer buiten de gemeente werkzaam. 7.600 werknemers hadden een baan in Rotterdam, 2.200 in Zwijndrecht en 1.900 pendelden naar Papendrecht.

Het aantal Dordtenaren met een baan in de eigen gemeente nam toe van 20.000 eind 2017 tot 25.800 eind 2022. De inkomende en uitgaande pendel namen over het algemeen licht af.

Pendel en aantal werknemersbanen (* duizend), per december

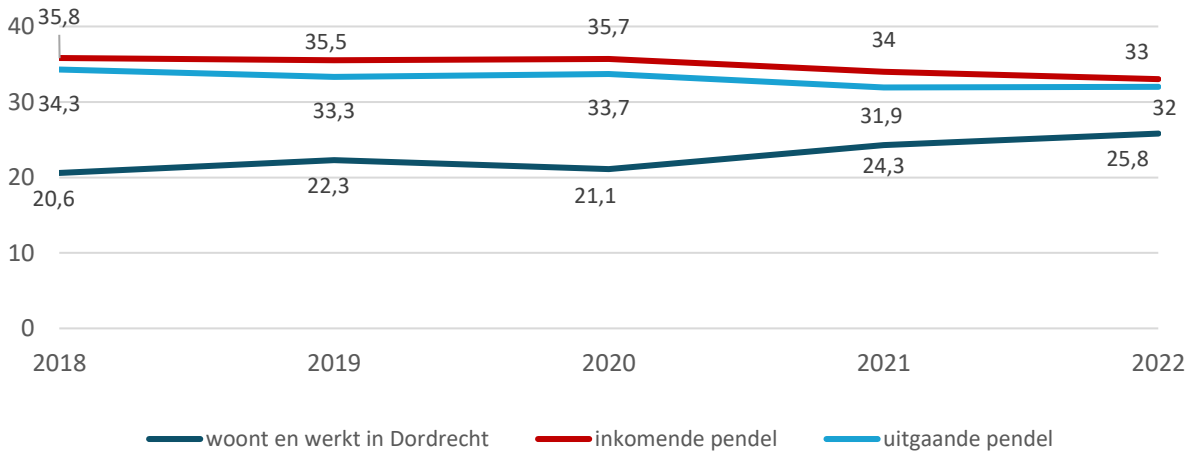

Bron: CBS, Banen van werknemers naar woon en werkgemeente, bewerking OCD

Fysieke infrastructuur

Tevredenheid reistijd van en naar werk
Bereikbaarheid via weg, spoor, water en lucht is een belangrijke factor voor de stedelijke economie. Hiernaast is in beeld gebracht hoe werknemers de reistijd van en naar werk ervaren.

Voor heel Nederland nam de tevredenheid met de reistijd de afgelopen jaren licht toe tot 85% in 2021. Dit kan te maken hebben met de effecten van corona-maatregelen om (meer) thuis te werken.

Dordrecht laat ongeveer dezelfde mate van tevredenheid zien. 84% van de werknemers was tevreden met de woon-werkreistijd. Deze indicator wordt niet langer meer geactualiseerd. Het CBS heeft deze regionale Brede Welvaartsindicator vervangen door “afstand tot het OV” (zie volgende sheet)

Tevredenheid reistijd van en naar werk (percentage werkenden dat tevreden is)

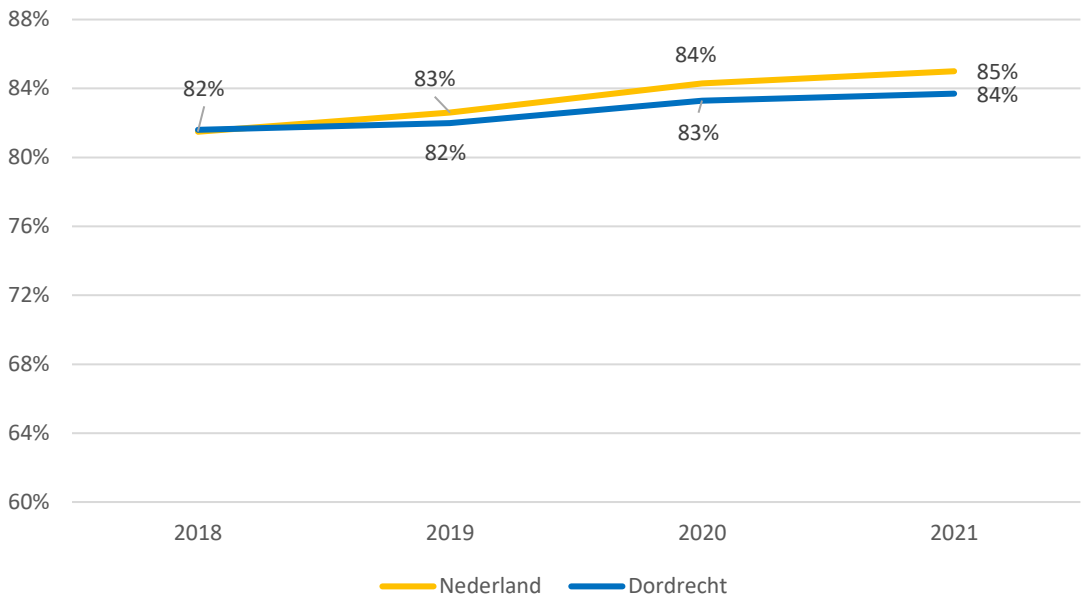

Bron: CBS, Regionale Monitor Brede welvaart

Tevredenheid reistijd van en naar werk
Deel van de mensen van 18 tot 75 jaar met een betaalde baan van minimaal 12 uur per week dat een score van 7 tot en met 10 geeft als antwoord op de vraag ‘Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met de reistijd van en naar uw werk. Een 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden?’. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden.

Fysieke infrastructuur

Afstand tot OV
In vergelijking met Nederland is het OV in Dordrecht gemiddeld dichtbij.

Voor de gemiddelde inwoner in Nederland is dit 400 meter. In Dordrecht 200 meter. In de loop der tijd is dit constant.

Afstand tot OV

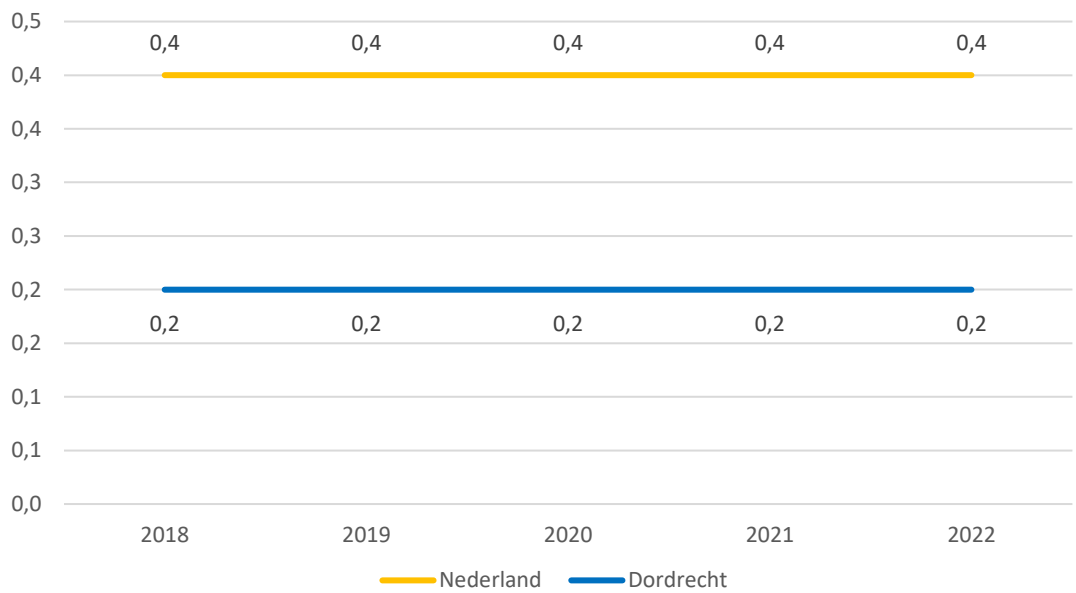

Bron: CBS, Regionale Monitor Brede welvaart

Afstand tot OV
De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde OV-halte, berekend over het fietsnetwerk van 2022. Het gaat om de volgende typen openbaar vervoer: trein, tram, bus, metro en ferry. De peildatum is 1 januari van het betreffende jaar.

Leefklimaat

Leefklimaat

Toevoegingen en nieuwbouwwoningen

Toevoegingen en nieuwbouw
De bouwproductie was in 2023 hoger dan in 2022. Het aantal nieuwbouwwoningen was in 2023 met 693 relatief hoog. In de afgelopen zes jaar werden 3.617 woningen toegevoegd en 1.400 woningen onttrokken. Het aantal woningen nam toe met 2.217 (370 per jaar).

Er zijn drie veranderingen in de woningvoorraad. Er is toevoeging door nieuwbouw, overige toevoegingen van bestaande gebouwen zoals door woningsplitsing, transformatie of administratieve redenen. Deze transformaties voegen vooral kleine woningen toe aan de voorraad. Ten slotte zijn er ook onttrekkingen, met name door sloop en ook wel administratieve redenen of samenvoegen van woningen.

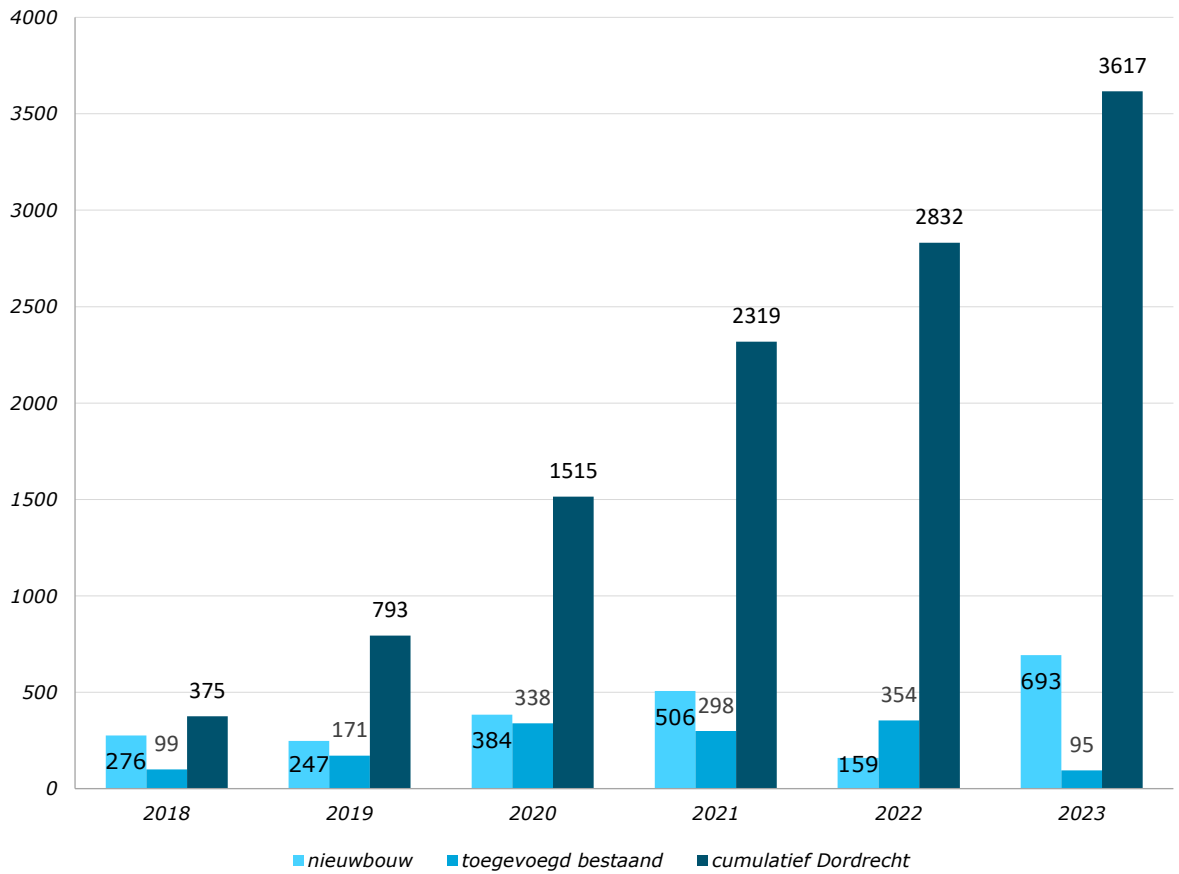

Bron: CBS, Woningvoorraadontwikkeling

Leefklimaat

Kwaliteit opgeleverde woningen

Gerealiseerde nieuwbouw
In Dordrecht waren de afgelopen 6 jaren gemiddeld 378 woningen per jaar opgeleverd. In 2023 zijn 693 woningen opgeleverd. De nieuwbouw is redelijk gedifferentieerd qua waarde, dat hangt ook samen met het type woning. Omdat er in de jaren 2018, 2019 en 2022 weinig gebouwd is en wel woningen gesloopt zijjn, nam het tekort toe, waardoor de behoefte voor komende jaren nu op gemiddeld 600 woningen per jaar ligt.

In 2023 was de nieuwbouw van 333 woningen in het Leerpark, die via Huischmeesters en Trivire verhuurd worden het meest opvallende. Het gaat om betaalbare woningen van 18 en 36 vierkante meter.

We brengen de kwaliteit van de nieuwbouw via het WOZ-bestand jaarlijks in beeld door te kijken naar eigendom en type en waardecategorie voor de woningen uit de recente bouwjaren. Helaas is dit voor het meest recente jaar niet volledig omdat bij nieuwbouw dan vaak alleen nog de waarde van de bouwgrond bekend is. Gegevens over 2022 en 2023 zijn daardoor deels nog onbekend. De waardeklasse indeling is gebaseerd op de NHG grens in geheel 2022, conform het Rijksbeleid.

Met name in de spoorzone worden nieuwe woningen voorzien (4.600 richting 2030), met ten minste 50% betaalbare woningen, gecombineerd met andere functies als werken en een groen stadspark. De gebiedsontwikkeling voorziet in gevarieerde woonmilieus met bijbehorende voorzieningen. De woningen zijn daarmee aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen. Verder is de ambitie om banen te creëren, duurzaam en klimaatbestendig te bouwen en te zorgen voor meer groen en water in de stad.

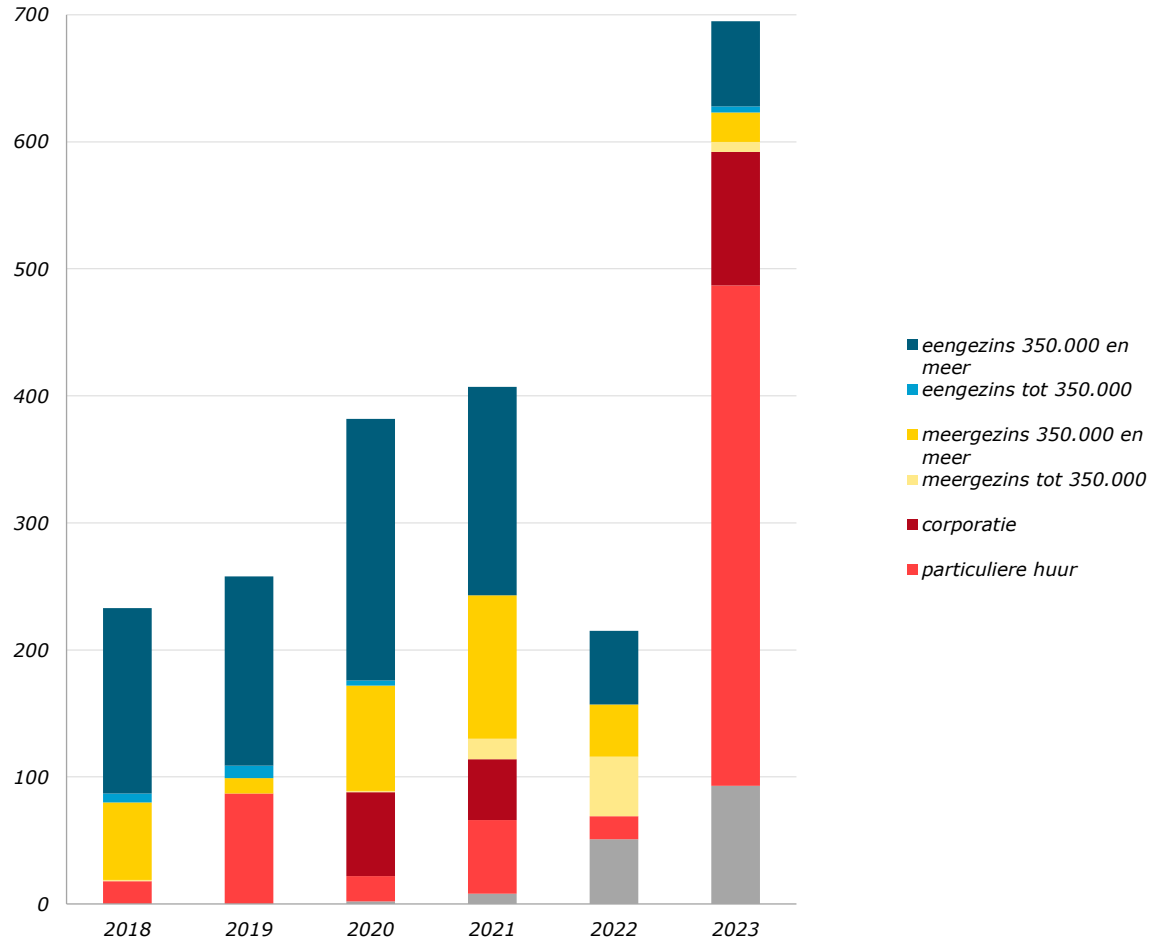

Bron: WOZ, waarde "grijs" zijn overige huur of onbekend

Leefklimaat

Aantal koopwoningen

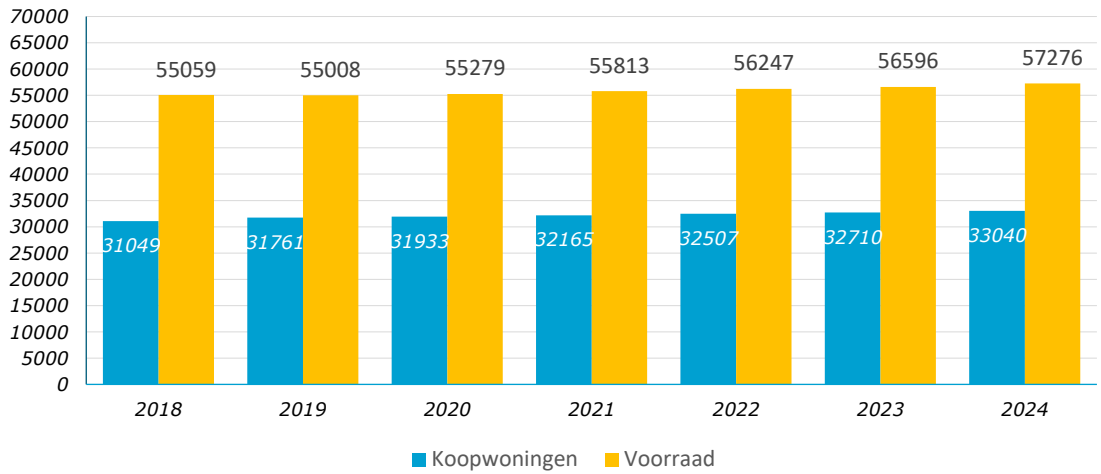

Bron: OCD, Wonen in de Drechtsteden, Tabellenboek

Woningvoorraad en -aanbod

Het aantal woningen in Dordrecht is toegenomen van 55.059 tot 57.276 (+4,0%). In Nederland was de toename 5,7%. Met name is door nieuwbouw en verkopen het aantal koopwoningen in Dordrecht toegenomen met bijna 2.000 (+6,4%). (Dit is inclusief een klein aantal woningen onbekend). In Nederland nam het aantal koopwoningen toe met 6,7%. In 2023 was er ook een toename van het aantal woningen in de corporatiesector.

In komende jaren staan veel nieuwbouwplannen in de steigers en worden naar verwachting veel woningen opgeleverd, waarbij zal worden voldaan aan de terugbouw van een groot deel van de sociale huurwoningen.

Aanbod bestaande woningen

Verkochte woningen

Mede door een beperkt aantal nieuwbouwwoningen bleef het aanbod en verkopen van koopwoningen laag. De gemiddelde verkoopprijs daalde met 2% naar 337.052 euro (daling vergelijkbaar aan Nederland).

In de koopsector is de meerderheid een eengezinswoning (inclusief 2^1 kap en vrijstaand). Daardoor is tweederde van het aanbod ook een eengezinswoning en een derde een meergezinswoning (appartement).

Verhuringen corporatiebezit

In 2023 zijn in Dordrecht relatief veel woningen verhuurd, namelijk 1.105. De toename wordt verklaard door de oplevering van 88 woningen sociale verhuur: 40 studio's en 48 tweekamerappartementen, bestemd voor jongeren die dak- of thuisloos zijn en/of onder begeleiding zelfstandig gaan wonen. Hoewel het aantal verhuringen toenam, blijft de druk hoog omdat het aantal actief woningzoekenden ook sterk stijgt.

In de corporatiesector zijn relatief veel meergezins-woningen, waar bovendien de mutatiegraad hoog is. Bijna vier-vijfde van het aanbod is een meergezinswoning (appartement).

De gemiddelde inschrijftijd voor geslaagd woningzoekenden is verder toegenomen.

Verkochte woningen naar type

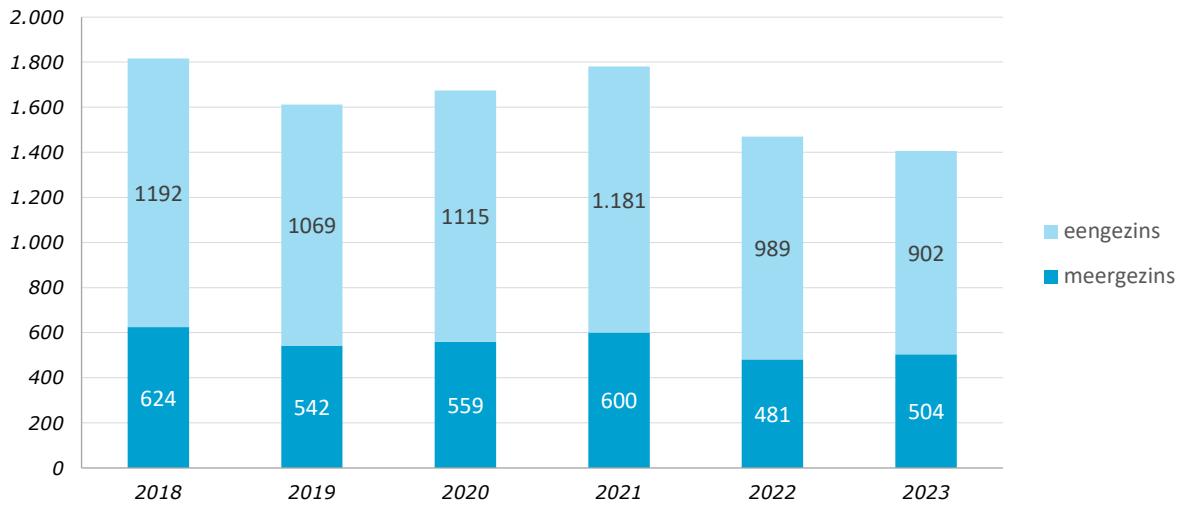

Bron: OCD, Monitor Groeiagenda en woonmonitor

Verhuurde woningen naar type corporatiebezit

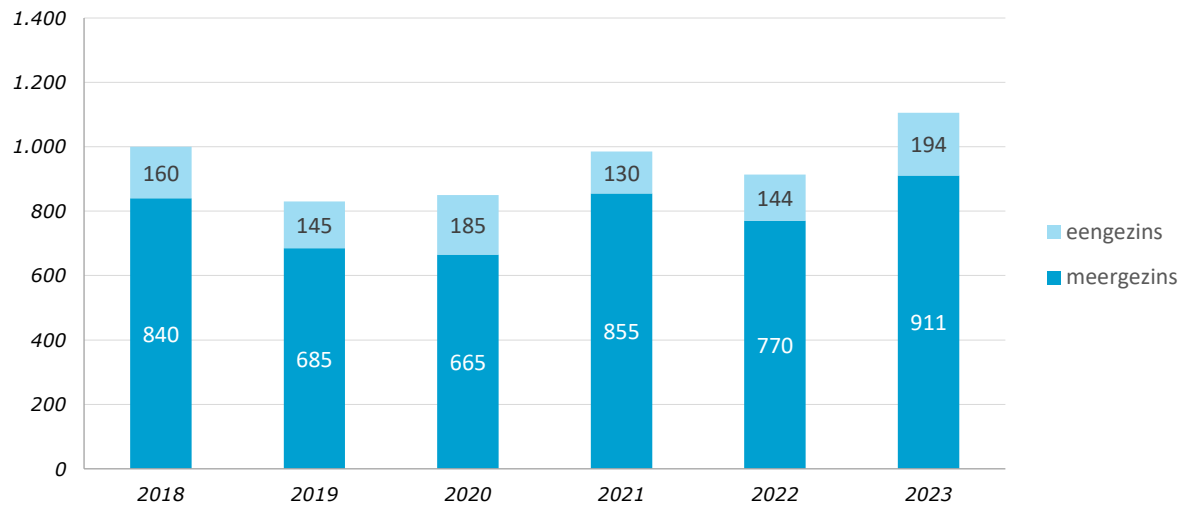

Bron: OCD, Monitor Groeiagenda en woonmonitor

Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit

Een stedelijk gebied als Dordrecht waarin wonen, bedrijvigheid en verkeer en vervoer dicht op elkaar zijn gesitueerd, vraagt om permanente aandacht voor milieukwaliteit. Schone lucht, een goed akoestisch klimaat en een veilige leefomgeving zijn essentiële randvoorwaarden voor een gezonde woon- en leefomgeving.

De data geeft de jaargemiddelden voor Dordrecht in vergelijking met Nederland. Dat zijn voor bevolking gewogen gemiddelden, waarbij concentraties van NO2 en PM10 die voorkomen op plekken waar veel mensen wonen, zwaarder meetellen dan concentraties in dunbevolkte gebieden.

Bij de jaargemiddelden is het effect van de corona-maatregelen met name in 2020 goed te zien. Door het verplicht/zo veel mogelijk thuiswerken was er minder woon-werk verkeer en was de luchtkwaliteit (tijdelijk) beter.

Bij NO2 is er een dalende trend als gevolg van hybride en elektrisch rijden en vermindering van diesel en benzinebrandstoffen.

De luchtkwaliteit in Dordrecht wordt jaarlijks door middel van berekeningen bepaald. Uit deze berekeningen blijkt dat de luchtkwaliteit in Dordrecht voldoet aan de richtwaardes van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). In 2017 bevond 95% van de meetpunten zich onder de WHO richtwaarde van 20 mg/m3 voor PM10. In 2020 is dat 100%. Voor PM2,5 was in 2017 100% van de meetpunten onder de WHO richtwaarde van 10 mg/m3, in 2020 was dat eveneens 100%. 100% van de meetpunten bevinden zich onder de richtwaarde van 40 mg/m3 voor NO2.

Ook als het gemiddelde over een heel jaar gerekend onder de richtwaarde is, kunnen er overschrijdingsdagen zijn, bijvoorbeeld tot maximaal 35 dagen (10%) per jaar). (Bron: jaarverslag 2022). Nieuwe cijfers over de emissies worden in juni 2024 verwacht.

NO2 Jaargemiddelde concentratie in mg/m3

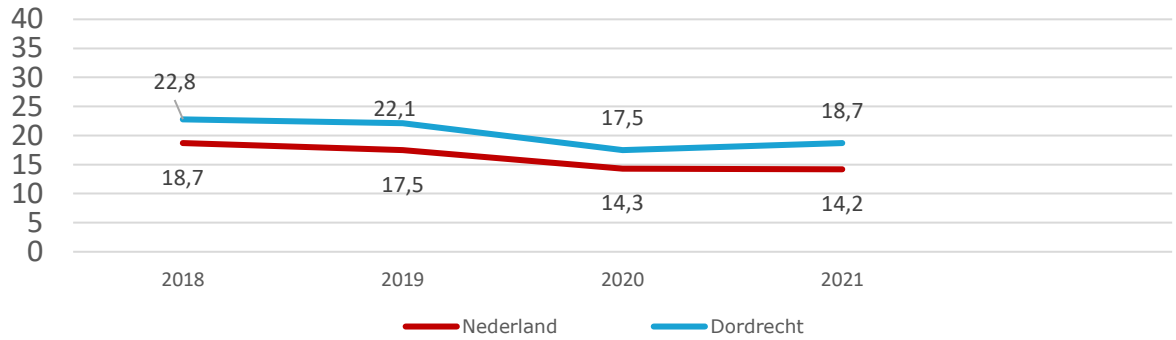

Bron: OCD, Gemeentelijke Duurzaamheidsindex

PM10 Jaargemiddelde concentratie in mg/m3

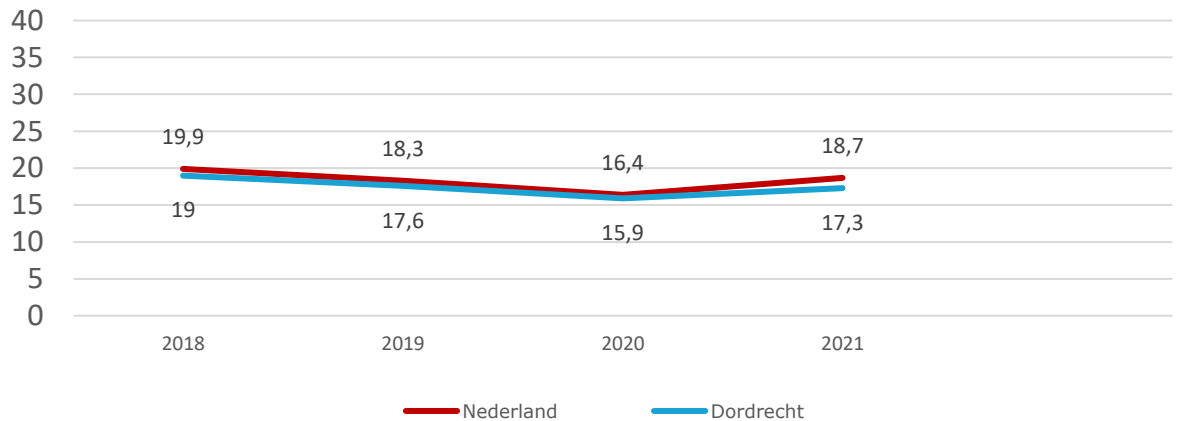

Bron: OCD, Gemeentelijke Duurzaamheidsindex

Hoeveelheid groen

Hoeveelheid groen

Door de direct merkbare gevolgen van klimaatverandering en luchtvervuiling, krijgt de groenvoorziening steeds meer aandacht. Het kan immers helpen om de bebouwde omgeving minder kwetsbaar te maken voor hitte, droogte, luchtvervuiling en wateroverlast. Daarnaast biedt het bewoners een plek om op zoek te gaan naar schaduw, schone lucht of recreatiemogelijkheden. De gemeente Dordrecht ontwikkelt concrete doelen aan de hoeveelheid, bereikbaarheid en kenmerken van het openbare groen. Deze kunnen ook worden uitgedrukt in termen van de wandelduur tot het dichtstbijzijnde groene gebied.

In Dordrecht is 3.878 hectare openbaar en niet-openbaar groen inclusief bomen. Dat is 39% van de totale oppervlakte. De industriegebieden en binnenstad zijn het minst groen. Ook Krispijn is minder groen dan gemiddeld. Het buitengebied (o.a. Nieuwe Dordtse Biesbosch) is het groenst. De oppervlakte groen inclusief bomen (exclusief agrarisch) in Nederland gemiddeld is 46%. Dordrecht staat op plaats 263 van de 345 gemeenten in Nederland. Bron: Climate Adaption Services (CAS), 2021.

Het groen-blauwprogramma vormt de uitwerking van de Omgevingsvisie voor het Dordts groenblauw, oftewel voor de beplantingen, grassen, bomen, faunavoorzieningen en oppervlaktewateren. Het is uitgewerkt in vier themadoelen:

- een aantrekkelijke stad met meer groen
- een klimaatbestendige stad
- een biodiverse stad met aandacht voor dieren en (natuurlijke) planten
- een gezonde stad, waardoor Dordtenaren naar buiten gaan om hier te spelen, bewegen en elkaar ontmoeten

De eerste projecten (waaronder het Reewegpark) om van de Dordwijkzone een toegankelijk centraal gelegen stadspark te maken met ruimte voor sport en recreatie zijn gestart. De gemeente wil de sportparken en wijken beter bereikbaar maken en zorgen voor een goed netwerk van fiets- en wandelpaden.

Groen op de kaart

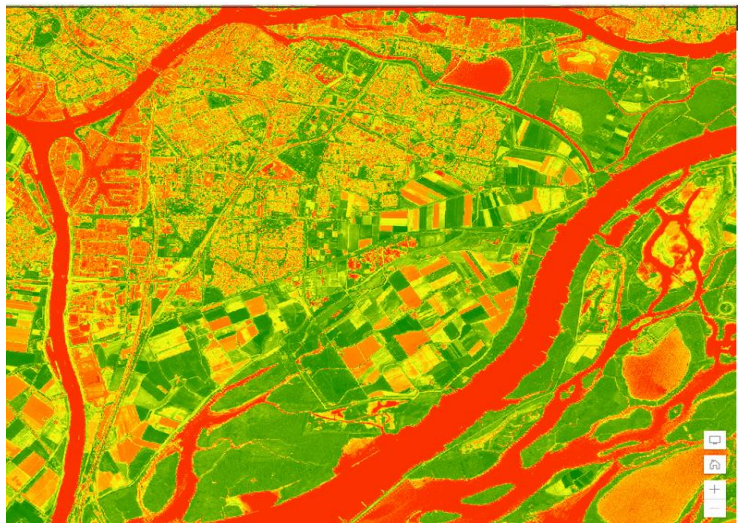

Bron: Gemeente Dordrecht, Samen op de kaart, NDVI-score op basis van satellietbeelden, hoe groener, hoe meer groen (rood is feitelijk water (blauw)

Hoeveelheid openbaar groen

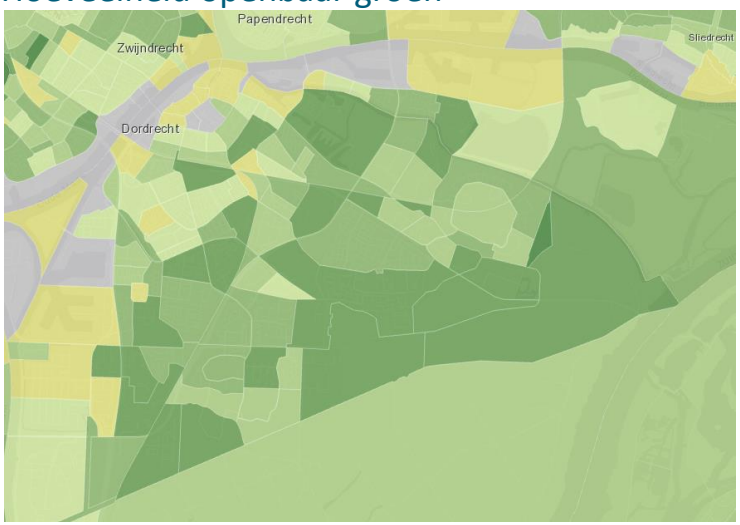

Bron: Caskea, Groen-grijs dashboard, 20-07-2021, hoe groener de buurt, hoe meer groen.

Gezondheid

Bewegen en gezondheid
In Dordrecht is de ervaren gezondheid iets minder dan gemiddeld in Nederland. Opvallend is zowel in Nederland als in Dordrecht de daling in 2022 in vergelijking met 2020. Dat wordt verklaard door de Coronamaatregelen en periode die voor mensen een grote impact op het welbevinden hebben gehad.

Ongeveer de helft van de volwassenen voldoet aan de beweegrichtlijn. Dat is in 2022 zowel in Dordrecht als in geheel Nederland licht gedaald. Dat hangt samen met het effect van Corona-maatregelen op groepsgewijs sportbeoefenen.

In het gemeentelijk beleid wordt ingezet op duurzaamheid en samenhang met brede welvaart en worden keuzes gemaakt die bijdragen aan een gezonde en leefbare stad. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gezondheidswinst als gevolg van minder uitstoot, de vermindering van de uitstoot van stikstof, wat meer mogelijkheden geeft in gebiedsontwikkelingen of aan de aantrekkelijkheid van de stad voor groene bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid. Of aan de betaalbaarheid van wonen voor onze inwoners wanneer de woning beter is geïsoleerd. Naast isolatie wordt ingezet op duurzame energie (zonnepanelen op woningen, bedrijven en gemeentelijk vastgoed).

Ervaren gezondheid

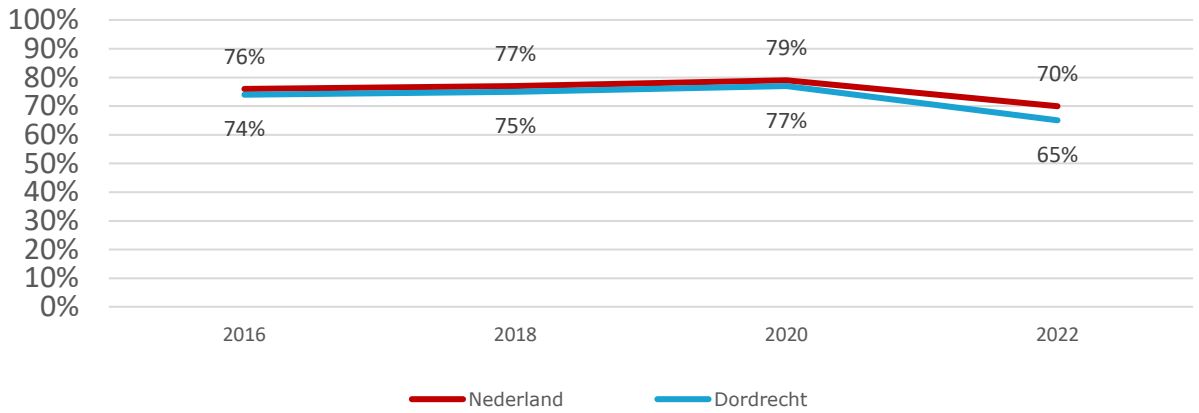

Bron: DG&J, hoegezondiszhz.nl (19 jaar enouder) bijgeschat voor 2018, percentage dat gezondheid als (zeer) goed ervaart

Voldoet aan beweegrichtlijn

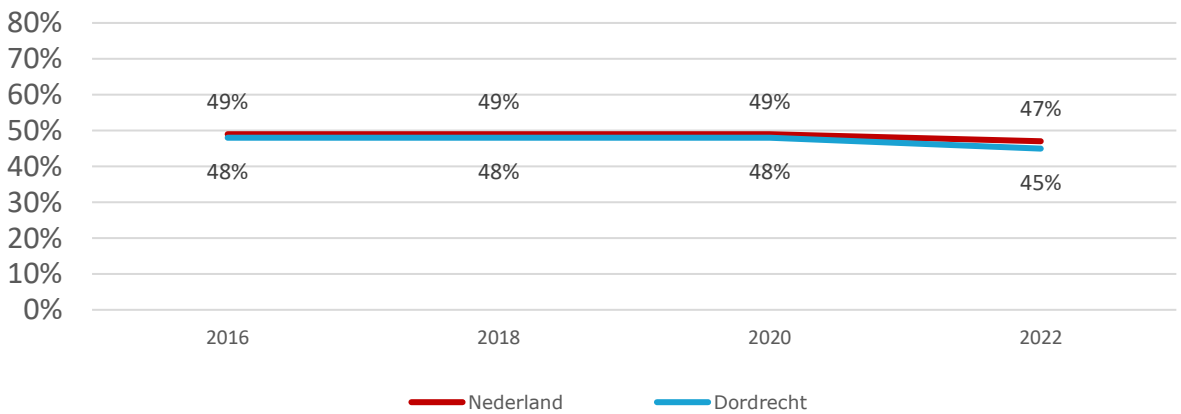

Bron: DG&J, hoegezondiszhz.nl (19 jaar en ouder) bijgeschat voor 2018 en 2016 Nederland

Energielabels

Energielabels
De gemeente stimuleert huishoudens en bedrijven om maatregelen te nemen die leiden tot energiebesparing en meer duurzaam opgewekte energie. Het effect daarvan wordt zichtbaar in de energielabels. Ieder bedrijf en woning heeft bij de start een voorlopig label gekregen dat ook steeds vaker omgezet is naar een definitief energielabel.

Inmiddels hebben in Dordrecht ruim 33.000 woningen (59%) een definitief energielabel. Dit is inclusief het definitief label dat voor de 15.400 corporatiewoningen bij de start al verplicht werd gesteld. In Nederland heeft 63% een definitief label.

Het energielabel voor woningen geeft met de klassen A (groen, zeer zuinig) tot en met G (rood, weinig zuinig) aan hoe energiezuinig een woning is. Woningen met een energielabel A zijn geschikt voor een all-electric oplossing en warmte. Voor woningen met een energielabel D t/m G zijn isolatiemaatregelen noodzakelijk voordat deze van het gas af zouden kunnen.

Definitieve energielabels in Dordrecht

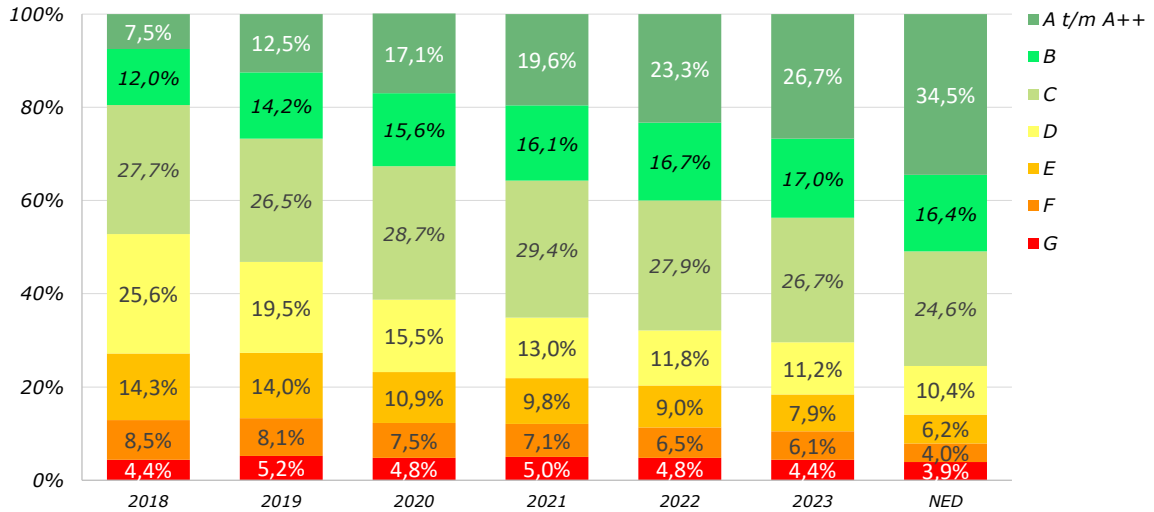

Bron: OCD, Monitor Groeiagenda en Regionale Klimaatmonitor

Over ons

Over het OCD

Partner voor bestuur en beleid! Dat wil het OCD zijn voor haar opdrachtgevers in de Drechtsteden en daarbuiten. Wij bieden ondersteuning op maat met onderzoek, advies en informatie. Zodat beleid optimaal ontwikkeld, uitgevoerd en waar nodig bijgesteld kan worden. Meer weten? Bezoek onze website!

Contact

Wilt u tips of informatie doorgeven of heeft u misschien een vraag over dit product? Neem dan gerust contact op ons door te bellen naar *078 770 3905* of te mailen naar *ocd@drechtsteden.nl*.

Colofon

Monitor Dordrecht Agenda 2030

Onderzoekcentrum Drechtsteden
drs. Jan Schalk
drs. Ing. Ruud Ververs

mei, 2024

Industrieweg 11
3361 HJ Sliedrecht

Postbus 8
3300 AA Dordrecht

Telefoon
078 770 3905

Website
onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid